

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2009/66

Karar Sayısı : 2011/72

Karar Günü : 28.4.2011

R.G. Tarih-Sayı : 06.07.2011-27986

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Şişli 2. Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 9.6.2004 günlü, 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 26. maddesinin birinci fıkrasında yer alan 'iki ay' ibaresi ile 26.9.2004 günlü, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 51. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilk cümlesinde yer alan 'hapis' sözcüğünün, Anayasa'nın 2., 5. ve 36. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Tekzip metninin mahkemenin kararında belirtilen biçimde usulüne uygun olarak yayımlanmaması nedeniyle Şişli Cumhuriyet Başsavcılığınca ilgili gazetenin sorumluları hakkında açılan kamu davasında, itiraz konusu ibare ve sözcüğün Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptalleri için re'sen Anayasa Mahkemesine başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralları

1- 9.6.2004 günlü, 5187 sayılı Basın Kanunu'nun iptali istenen ibareyi de içeren 26. maddesi şöyledir:

'Basılmış eserler yoluyla işlenen veya bu Kanunda öngörülen diğer suçlarla ilgili ceza davalarının günlük süreli yayınlar yönünden **iki ay**, diğer basılmış eserler yönünden dört ay içinde açılması zorunludur.

Bu süreler basılmış eserlerin Cumhuriyet Başsavcılığına teslim edildiği tarihten başlar. Basılmış eserlerin Cumhuriyet Başsavcılığına teslim edilmemesi halinde yukarıdaki sürelerin başlama tarihi, suçu oluşturan fiilin Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından öğrenildiği tarihtir. Ancak bu süreler, Türk Ceza Kanununun dava zamanaşımına ilişkin maddesinde öngörülen süreleri aşamaz.

Sorumlu müdürün ve sorumlu müdürün bağlı olduğu yetkilinin karşı çıkmasına rağmen yayımlatıldığı iddia edilen eserden dolayı yayımlatan aleyhine açılacak dava yönünden süre, sorumlu müdür ve sorumlu müdürün bağlı olduğu yetkili hakkında verilecek beraat kararının kesinleşmesinden itibaren başlar.

Sorumlu müdürün yayımlanan eserin sahibini bildirmesi durumunda, eser sahibi aleyhine açılacak davada süre, bildirim tarihinden itibaren başlar.

Kovuşturulması şikâyetle baēlı suçlarda dava açma süreleri, suç için kanunun öngördüēü dava zamanaşımı süresini aşmamak şartıyla, suçun işlendiēinin öğrenildiēi tarihten başlar.

Kamu davasının açılması izin veya karar alınmasına baēlı olan suçlarda, izin veya karar için gerekli başvurunun yapılmasıyla dava açma süresi durur. Durma süresi iki ayı geçemez.'

2- 26.9.2004 günlü, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun iptali istenen sözcüēü de içeren 51. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

'(1) İşlediēi suçtan dolayı iki yıl veya daha az süreyle **hapis** cezasına mahkûm edilen kişinin cezası ertelenebilir. Bu sürenin üst sınırı, fiili işlediēi sırada onsekiz yaşını doldurmamış veya altmışbeş yaşını bitirmiş olan kişiler bakımından üç yıldır. Ancak, erteleme kararının verilebilmesi için kişinin;

a) Daha önce kasıtlı bir suçtan dolayı üç aydan fazla hapis cezasına mahkûm edilmemiş olması,

b) Suçu işledikten sonra yargılama sürecinde gösterdiēi pişmanlık dolayısıyla tekrar suç işlemeyeceēi konusunda mahkemede bir kanaatin oluşması,

Gerekir.'

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, Anayasa'nın 2., 5. ve 36. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüēü'nün 8. maddesi uyarınca, Haşim KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOēLU, Mehmet ERTEN, Cafer ŞAT, A. Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Zehra Ayla PERKTAŞ'ın katılmalarıyla 9.9.2009 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle on yıllık başvuru yasaēı sorunu görüşülmüştür.

Anayasa'nın 152. maddesi ile 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddesine göre, Anayasa Mahkemesi'nin işini esasına girerek verdiēi ret kararının Resmî Gazete'de yayımlanmasından sonra on yıl geçmedikçe aynı yasa hükmünün Anayasa'ya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamaz.

5237 sayılı Yasa'nın 51. maddesinin başliēının ve iptali istenen ibareyi de içeren (1) numaralı fıkrasının ilk cümlesinde yer alan "iki yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm edilen kişinin cezası ertelenebilir.." ibaresine yönelik itiraz başvurusu, Anayasa Mahkemesinin 19.2.2009 günlü, E. 2007/69, K. 2009/26 sayılı kararıyla Anayasa'ya aykırı olmadığı gerekçesi ile esastan reddedilmiş ve bu karar 2.6.2009 günlü, 27246 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır

Anayasa Mahkemesince işin esasına girilerek reddedilen kural hakkında yeni bir başvurunun yapılabilmesi için, önceki kararın Resmî Gazete'de yayımlandığı 2.6.2009 gününden başlayarak geçmesi gereken on yıllık süre henüz dolmamıştır.

Bu nedenle, 26.9.2004 günlü, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 51. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilk cümlesinde yer alan " hapis " sözcüğünün iptaline ilişkin itiraz başvurusunun, Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddelerinin son fıkraları gereğince REDDİNE, dosyada eksiklik bulunmadığından, 9.6.2004 günlü, 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 26. maddesinin birinci fıkrasında yer alan " iki ay " ibaresinin ise esasının incelenmesine, oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kural, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, Türk Ceza Kanunu'nun 73. maddesinde altı aylık şikâyet süresi öngörülmesine karşın itiraza konu kuralla basın suçlarında dava açma süresinin iki aylık süreyle sınırlandırılmasının Devletin hak arama olanaklarını tıkamamasını gerektiren hukuk devleti ilkesine aykırılık oluşturduğu, ayrıca bu durumun suçtan mağdur olanların hak arama özgürlüğüne müdahale anlamına geldiği belirtilerek, itiraz konusu ibarenin Anayasa'nın 2., 5. ve 36. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

İtiraz konusu kuralı da içeren 5187 sayılı Yasa'nın 26. maddesinde, dava açma sürelerine ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Buna göre, basılmış eserler yoluyla işlenen veya bu Kanun'da öngörülen diğer suçlarla ilgili ceza davalarının günlük süreli yayınlar yönünden iki ay, diğer basılmış eserler yönünden dört ay içinde açılmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir. Başvuran Mahkeme, günlük süreli yayınlar için söz konusu olan iki aylık dava açma süresinin iptalini istemektedir. Maddenin ikinci fıkrasında kovuşturulması şikâyete bağlı olmayan suçlarda söz konusu sürelerin basılmış eserlerin Cumhuriyet Başsavcılığına teslim edildiği tarihten itibaren işlemeye başlayacağı, basılmış eserlerin Cumhuriyet Başsavcılığına teslim edilmemesi halinde ise yukarıdaki sürelerin başlama tarihinin, suçu oluşturan fiilin Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından öğrenildiği tarih olarak kabul edileceği ifade edilmiştir. Aynı fıkarda, bu sürelerin, Türk Ceza Kanununun dava zamanaşımına ilişkin maddesinde öngörülen süreleri aşamayacağı da belirtilmiştir. Buna karşılık, Yasa'nın 26. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca, kovuşturulması şikâyete bağlı suçlarda dava açma süresi, kanunun öngördüğü dava zamanaşımı süresini aşmamak şartıyla, suçun işlendiğinin öğrenildiği tarihten itibaren başlayacaktır.

Yasa'nın 26. maddesinin birinci fıkrasında öngörülen süreler, hak düşürücü süreler niteliğinde olup, her hangi bir şekilde uzamaları ya da kısalmaları söz konusu değildir. Ancak, aynı Yasa'nın 26. maddesinin (5) numaralı fıkrası uyarınca, kamu davasının açılmasının izin veya karar alınmasına bağlı olduğu suçlarda, izin veya karar için gerekli başvurunun yapılmasıyla bu süreler duracaktır. Bu takdirde durma süresi, iki ayı geçemeyecektir.

İtiraz konusu ibarenin yer aldığı 26. maddenin birinci fıkrasında, 'davanın açılması'ndan söz edilmektedir. 5187 sayılı Yasa'nın yürürlüğe girdiği tarihte yürürlükte bulunan 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Hakkında Kanun'da iddianamenin düzenlenip mahkemeye verilmesiyle birlikte kamu davası açılmış sayılmakta idi. Oysa, 1 Haziran 2005 tarihinde

yürürlüğe giren 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 175. maddesinin (1) numaralı fıkrasında ise kamu davasının iddianamenin kabulü kararıyla açılmış sayılacağı hükmü yer almaktadır. Bu durumda, Yargıtayın istikrar bulmuş kararlarında da ifade edildiği üzere, 5271 sayılı Yasa'nın 174. maddesinde iddianamenin kabul edilmesi için öngörülen onbeş günlük süre, 5187 sayılı Yasa'nın 26. maddesinde belirtilen iki aylık dava açma süresine dahil olmaktadır. Böylece, 5271 sayılı Yasa'daki düzenlemeler, 5187 sayılı Yasa'da öngörülen iki aylık dava açma süresinin kısalması sonucunu doğurmaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuk güvenliğini sağlayan, bütün etkinliklerinde hukuka ve Anayasa'ya uyan, işlem ve eylemleri bağımsız yargı denetimine bağlı olan devlettir. Yasaların kamu yararının sağlanması amacına yönelik olması, genel, objektif, adil kurallar içermesi ve hakkaniyet ölçütlerini gözetmesi hukuk devleti olmanın gereğidir. Bu nedenle yasakoyucunun hukuki düzenlemelerde kendisine tanınan takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması gerekir.

Anayasa'nın 'Hak arama hürriyeti' başlıklı 36. maddesinde, herkesin gerekli araç ve yollardan yararlanarak yargı organları önünde davacı ya da davalı olarak sav ve savunma hakkı bulunduğu belirtilmektedir. Maddeyle güvence altına alınan dava yoluyla hak arama özgürlüğü, kendisi bir temel hak niteliği taşımasının ötesinde, diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmasını ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden birisidir.

İtiraz konusu kuralda, basılmış eserler yoluyla işlenen veya bu Kanun'da öngörülen diğer suçlarla ilgili ceza davalarının günlük süreli yayınlar yönünden iki ay içinde açılması gerektiği belirtilmektedir. İtiraz konusu kuralda düzenlenen dava açma süresi, ceza muhakemesi şartlarından olup, yargılama usulüne ilişkindir. Bu nedenle, basın suçlarında dava açma süresini belirleme yetkisi yasakoyucunun takdirindedir.

Günümüzde hemen hemen bütün ülkelerin basın kanunlarında, basın davalarında gecikmelerin önlenerek basın özgürlüğünün zedelenmesine engel olmak amacıyla, basın suçlarına ilişkin davaların açılması için özel sürelerle yer verildiği görülmektedir. Nitekim, itiraz konusu kurala ilişkin gerekçede de basılmış eserler yoluyla işlenen veya bu Kanun'da öngörülen diğer suçlardan dolayı bu alanda faaliyet gösterenleri uzun süre ceza tehdidi ile karşı karşıya bırakmamak ve böylece basın özgürlüğünü güvence altına almak amacıyla söz konusu suçlar nedeniyle açılacak davalar için belirli süreler öngörüldüğü ifade edilmiştir..

Yasakoyucu basın suçlarında dava açılmasını belirli bir süreyle sınırlama konusundaki takdir yetkisini, Anayasa'da belirlenen kurallara bağlı kalmak ve adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini gözetmek koşuluyla kullanabilecektir. Bir başka ifadeyle, bir yandan basın mensuplarının uzun süre ceza tehdidi altında bulunmalarına engel olunması, diğer yandan da suçtan mağdur olanların hak arama özgürlüklerinin zarar görmemesi amacıyla basın suçlarında dava açma süresinin makul bir süre olarak belirlenmesi suretiyle, basın hürriyeti ile hak arama hürriyeti arasında adil bir dengenin kurulması gerekmektedir. Yine, basın suçlarında Cumhuriyet savcılığınca re'sen dava açılmasıyla korunmak istenen hukuki yarar ile basın hürriyetinin korunmasındaki hukuki yarar arasında da makul bir dengenin bulunması gerekir. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 174. maddesinde iddianamenin kabulü için öngörülen onbeş günlük sürenin dava açma süresine dahil olması, iddianamenin iadesinden sonra yeniden iddianamenin düzenlenmesi, şüphelinin ifadesinin alınması, adli para cezasını

gerektiren suçlarda ön ödeme önerisinde bulunulması gibi durumlarda itiraz konusu ibarede öngörülen iki aylık dava açma süresinin fiili olarak kısılması ve buna bağlı olarak sürenin kaçırılması sonucunun da doğabileceği, ayrıca dava açmanın Cumhuriyet savcısının insiyatifinde bulunduğu da gözetildiğinde, itiraz konusu ibarede yer alan iki aylık dava açma süresinin yeterli ve makul bir süre olmadığı açıktır.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu ibare Anayasa'nın 2. ve 36. maddelerine aykırıdır. Kuralın iptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 2. ve 36. maddelerine dayanılarak iptal edildiğinden, ayrıca Anayasa'nın 5. maddesi yönünden incelemeye gerek duyulmamıştır.

VI- İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında '*Kanun, kanun hükmünde kararname ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi İptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez*' denilmekte, Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulü Hakkında Kanun'un 66. maddesinin üçüncü fıkrasında da bu kural tekrarlanmaktadır.

5187 sayılı Kanun'un 26. maddesinin birinci fıkrasında yer alan " iki ay " ibaresinin iptal edilmesi nedeniyle, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince iptal hükmünün, kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

VII- SONUÇ

1- 9.6.2004 günlü, 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 26. maddesinin birinci fıkrasında yer alan " iki ay " ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2- 5187 sayılı Kanun'un 26. maddesinin birinci fıkrasında yer alan " iki ay " ibaresinin iptal edilmesi nedeniyle, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince İPTAL HÜKMÜNÜN, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK BİR YIL SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

28.4.2011 gününde karar verildi.

Başkanvekili	Üye	Üye
Serruh KALELİ	Fulya KANTARCIOĞLU	Ahmet AKYALÇIN

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Fettah OTO

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Alparslan ALTAN

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN

EK GEREKÇE

5187 sayılı Basın Kanunu'nun 'Dava süreleri' başlıklı 26. maddesinin itiraz konusu ibareyi de içeren birinci fıkrasında '*Basılmış eserler yoluyla işlenen veya bu Kanunda öngörülen diğer suçlarla ilgili ceza davalarının günlük süreli yayınlar yönünden iki ay, diğer basılmış eserler yönünden dört ay içinde açılması zorunludur*' denilmektedir.

Başvuru kararında, günlük süreli yayınlar için belirlenen iki aylık dava açma süresinin iptali istenilmektedir.

Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen kuralların Anayasal denetimi yapılırken, denetime konu kuralın kapsamının belirlenmesinde konuya ilişkin diğer yasa kurallarının da gözetilmesi tabiidir. Bu bağlamda, iki aylık sürenin Anayasal denetiminde, sürenin ölçüsüz biçimde kısa oluşu ile birlikte bu kısa süre içinde dava açma yetkisinin Cumhuriyet savcısına ait olduğu da dikkate alınarak değerlendirme yapılmıştır.

Kuralda yer alan ve günlük süreli yayınlar yönünden iki ay içinde dava açılması zorunluluğunu getiren sürenin, hak düşürücü nitelikte dava açma şartlarından olduğu ve söz konusu sürenin aşılması suretiyle açılan kamu davalarının şartın gerçekleşmemesi nedeniyle görülemeyeceği anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın 'Hak arama hürriyeti' başlıklı 36. maddesinde, herkesin gerekli araç ve yollardan yararlanarak yargı organları önünde davacı ya da davalı olarak sav ve savunma hakkının bulunduğu belirtilmektedir. Maddede öngörülen dava yoluyla hak arama özgürlüğü, kendisi temel bir hak olmanın ötesinde, diğer temel hakların korunması için de etkili bir güvence olup, bu özgürlük için getirilmiş bir sınırlama da bulunmamaktadır.

Anayasada güvence altına alınan dava açma hürriyeti herkes için tanınan bir haktır.

Kural ile günlük süreli yayınlar yönünden getirilen iki aylık hak düşürücü nitelikteki dava şartına ilişkin sürenin Cumhuriyet savcısına tanınarak, basın suçu mağdurunun hak arama hürriyeti Cumhuriyet savcısının kullanımına terk edilmiştir. Cumhuriyet savcısının bu süre içinde dava açmaması ya da açamaması halinde davanın görülmeyeceği ve basın suçu mağdurunun hak arama başvurusunun sonuçsuz kalacağı, failinin ise ceza görmeyeceği açıktır. Bu durum, eylemden zarar gören basın suçu mağduru yönünden Anayasal güvence altındaki yargı mercileri önünde davacı olarak iddiada bulunma ile adil yargılanma hakkını sınırlandırmakta bu da Anayasa'nın 36. maddesine aykırılık oluşturmaktadır.

Kuralda yer alan iki aylık sürenin bu gerekçe ile de iptali gerekir.

Üye

Mehmet ERTEN

KARŞIOY GEREKÇESİ

9.6.2004 gün ve 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 26. maddesinin birinci fıkrasında; 'Basılmış eserler yoluyla işlenen veya bu Kanunda öngörülen diğer suçlarla ilgili ceza davalarının günlük süreli yayınlar yönünden iki ay, diğer basılmış eserler yönünden dört ay içinde açılması zorunludur.'tümcesinde yer alan 'iki ay' ibaresinin Anayasa'nın 2.,5. ve 36. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptali istenilmektedir.

5187 sayılı Yasa, basın suçlarında dava açılmasını belli sürelerle sınırlandırmıştır. Basın suçlarında, yargılamayı hızlandırmak ve basın mensuplarını uzun süre ceza tehdidi altında bırakmamak ve basın özgürlüğünü güçlendirmek amacıyla dava açma sürelerinin öngörülmesi hak arama özgürlüğünün sınırlarını çizen açıklayıcı bir düzenlemedir. Nitekim, Yasa'nın maddeye ilişkin gerekçesinde; 'Madde ile basılmış eserler yoluyla işlenen veya bu Kanunda öngörülen diğer suçlardan dolayı bu alanda faaliyet gösterenleri uzun süre ceza tehdidi ile karşı karşıya bırakmamak ve böylece basın özgürlüğünü güvence altına almak amacıyla söz konusu suçlar nedeniyle açılacak davaların sürelerle bağlandığı bu sürelerin hak düşürücü süre olarak düzenlendiği, böylece Türk Ceza Kanunu'nun dava zaman aşımı ile ilgili hükümlerinin bu süreler yönünden uygulanmasının önlenmesi' belirtilmiştir.

Anayasa'nın 2. maddesinde nitelikleri, 5. maddesinde de temel amaç ve görevleri belirtilen 'Hukuk Devlet' adaletli bir hukuk düzeninin kurulması ve sürdürülmesi, devlet yönetiminde keyfiliğin değil, hukuk kurallarının egemen olmasıdır.

Anayasa'nın 142. maddesinde 'Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir.' hükmüne yer verilmiştir. Buna göre hukuk devletinde yasakoyucu ceza hukuku alanında yasama yetkisini kullanırken, Anayasa'nın ve ceza hukukunun temel ilkelerine bağlı kalmak koşuluyla yargılama usullerinin belirlenmesi konusunda takdir yetkisine sahiptir.

Kuralda; iptali istenilen ibarede yer alan 'iki ay' şeklindeki dava açma süresi ceza muhakemesi şartlarından olup yargılama usulüne ilişkin bir düzenlemedir ve anayasa'nın 142. maddesi uyarınca yasakoyucunun takdirindedir.

Başvuru kararında, Türk Ceza Kanunu'nun 73. maddesinde altı aylık şikayet süresinin öngörülmesine karşın itiraza konu kuralla basın suçlarında dava açma süresinin iki aylık süreyle sınırlandırılmasının suçtan mağdur olanların hak arama özgürlüğüne müdahale anlamına geldiği belirtilerek, itiraz konusu ibarenin Anayasa'nın 36. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmektedir.

Anayasa'nın 36. maddesinde herkes meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı ve davalı kimliğiyle sav ve savunma ile adil yargılama hakkına sahip olduğu belirtilmiş, 13. maddesinde ise temel hak ve hürriyetlerin özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabileceği ve bu sınırlamaların Anayasa'nın sözüne ve ruhuna demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı hükmüne yer verilmiştir.

Kurala ilişkin gerekçeden, itiraz konusu 'iki ay' şeklindeki ibarenin basının uzun süre ceza tehdidi altında tutularak basın özgürlüğünün zarara uğramaması ve basın suçlarında yargılamada sürati sağlamak amacıyla yasalaştırıldığı dikkate alındığında, yasakoyucunun amacına uygun bir dava açma süresi olduğu anlaşılmaktadır. Esasen ülkemizde basın mensupları aleyhine açılan dava sayısının fazla olması ve bu nedenle basın özgürlüğü bakımından eleştirilere maruz kaldığı dikkate alındığında iki aylık dava açma süresinin haklı bir nedeninin bulunduğu açıktır. Kaldı ki uygulamadan doğan bir takım mağduriyetlerin uygulamayı yapan kişilerin tutum ve davranışları ile ilgili olup, bu durumun idari tedbirlerle giderilebileceği de tabii bulunmaktadır.

Bu durumda; Yasa koyucunun basın suçlarından dolayı açılacak ceza davalarının iki aylık hak düşürücü süre içinde açılması gerektiğine ilişkin düzenleme teknik anlamda bir sınırlama olmayıp ceza yargılama usulüne ilişkin düzenleme niteliği taşımaktadır. Nitekim Anayasa Mahkemesi'nin 23.7.2009 günlü E: 2006-65; K:2009-114 sayılı kararında, 'Anayasa'nın tüm maddeleri aynı etki ve değerde olup, aralarında bir üstünlük sıralaması bulunmadığından, uygulamada bunlardan birine öncelik tanımak olanaklı değildir. Bu nedenle, kimi zaman zorunlu olarak birlikte uygulanan iki anayasa kuralından biri, diğerinin sınırını oluşturabilmektedir.

Hak arama özgürlüğü Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenmiş ve anılan maddede hak arama hürriyeti için herhangi bir sınırlama nedeni öngörülmemiş ise de mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri işleyişi ve yargılama usullerinin kanunla düzenleneceğini öngören Anayasa'nın 142. ve davaların mümkün olan süratle sonuçlandırılmasını ifade eden Anayasa'nın 141. maddelerinin, hak arama hürriyetinin kapsamının belirlenmesinde gözetilmesi gerektiği açıktır.' denilmek suretiyle, Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen hak arama özgürlüğünün kapsamının belirlenmesinde Anayasa'nın 141. ve 142. maddelerinin dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir.

Bu durumda dava konusu ibarenin yer aldığı kural Anayasa'nın 142. maddesinin verdiği yetkiye istinaden, hukuk devleti ve ceza hukukunun temel ilkelerine uygundur.

Açıklanan nedenle 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 26. maddesinin birinci fıkrasında yer alan 'iki ay' ibaresinde Anayasa'nın 2., 5. ve 36. maddesine aykırı bir yön bulunmadığı ve iptal isteminin reddi gerektiği düşüncesiyle çoğunluk kararına katılmıyorum.

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ